

مددکاری اجتماعی در استرالیا با تأکید بر سازمانهای نظامی

دکتر طلعت اللهیاری
عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

چکیده

مددکاری اجتماعی یکی از رشته‌های دانشگاهی است که قدمت آن به صدسال می‌رسد و اکنون از پذیرش اولین دوره دانشجوی دکتری مددکاری در دنیا، نود سال گذشته است. مددکاران اجتماعی در کلیه نهادها، از جمله نهادهای اجتماعی، بهداشتی، اقتصادی، قضایی و انتظامی برای حل مشکلات افراد و گروه‌ها فعال هستند.

در این مقاله، برای آشنایی با مددکاری اجتماعی، ضمن تأکید بر مددکاری اجتماعی در سازمانهای نظامی، ابتدا به تعریف مددکار و مددکاری و تاریخچه آن اشاره می‌رود؛ سپس راجع به فعالیت پلیس استرالیا به اختصار سخن خواهد رفت؛ زیرا از طریق آشنایی با فعالیت پلیس، می‌توان جایگاه اجرای مددکاری را روشن‌تر بیان نمود. در پایان وظایف مددکاران در سازمانهای نظامی به اختصار بیان می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: مددکاری اجتماعی، مددکار اجتماعی، استرالیا، فعالیت پلیس و مددکاران.

۱- مقدمه

مفاهیم مددکاری، همان مفاهیم سی سال قبل نیست و برخلاف آنکه مددکاری از ابتدا به صورت فعالیت نیکوکارانه و بشردوستانه و به صورت داوطلبانه انجام می‌شده، امروز مددکاری اجتماعی به صورت یک رشته مستقل دانشگاهی در دنیا شناخته شده است.

رشته مددکاری در آمریکا در سال ۱۹۰۳ میلادی در دانشگاه نیویورک شکل گرفت و اولین دوره دکتری مددکاری در آمریکا، در سال ۱۹۱۵ میلادی شروع شد و توسعه یافت؛ به طوری که اکنون ۵۲ دانشگاه در آمریکا در دوره دکترا مددکاری اجتماعی دانشجو می‌پذیرد؛ به عنوان مثال: در دانشگاه کلمبیا (در شهر نیویورک) بیشتر از صد سال است که رشته مددکاری تدریس می‌شود و دریافت مدرک کارشناسی ارشد، مستلزم گذراندن شصت واحد درسی است. همچنین در این دانشگاه شصت سال است که در دوره دکترای مددکاری دانشجو می‌پذیرد. شایان توجه است مددکاران اجتماعی در تمام نهادها و مؤسسات دولتی و غیردولتی نقش ارزنده‌ای را ایفا می‌کنند؛ زیرا در عرصه‌های پژوهش، مدیریت، برنامه‌ریزی و حل مشکلات فردی، گروهی و اجتماعی فعال هستند.

۲- تعریف مددکار اجتماعی

مددکار اجتماعی، فردی علاقه‌مند به حرفه مددکاری است که به غیر از شناخت خود، به منظور حل مشکلات در جهت شناخت افراد جامعه و مشکلات موجود کوشش نماید. روشن است که هر کسی می‌تواند در رشته مددکاری تحصیل کند، ولی هر کسی نمی‌تواند مددکار موفق بشود؛ مگر آنکه از نظر خصوصیات شخصیتی و کسب دانش

واجد شرایط باشد؛ به عنوان مثال: در حرفه مددکاری، تلاش برای خودشناسی اولین گام می باشد؛ زیرا خودشناسی مقدمه خودسازی و خودسازی مقدمه خداشناسی است. به بیان دیگر، شخصیت مددکار، طرز تفکر او در ابعاد مادی و معنوی، نگرش او نسبت به فلسفه زندگی و مسایل اجتماعی، یکی از کارابزارهای حرفه او محسوب می شود. در همین راستا وضعیت ظاهر و برخورد اولیه مددکار مهم است. مددکار باید از نظر ظاهری مرتب و آراسته و منطبق با ارزشهای فرهنگی باشد؛ به عنوان مثال: در جامعه اسلامی ایران رعایت حجاب ظاهری الزامی است و همه خانمها ملزم به رعایت آن هستند؛ شایسته است تمام مددکاران (آقایان و خانمها) نه تنها حجاب ظاهر، بلکه باید از حجاب فکر، حجاب زبان و حجاب قلب نیز برخوردار باشند.

برخی از راه هایی که می توان در جهت خودشناسی مددکار نام برد، عبارت است از: دعا و توسل، یوگا، مراقبه، آموزش خودزا و یادگیری اتوژنیک.

امروزه هدف مددکاران اجتماعی افزایش کیفیت زندگی تمام افراد جامعه است.

۳- تعریف مددکاری اجتماعی

مددکاری اجتماعی، حرفه ای است که بر پایه انساندوستی و دانش و مهارتهای خاص بنا نهاده شده است. اساس حرفه مددکاری بر ایمان، توانایی و قابلیت بشر برای ایجاد شرایط بهتر زندگی و برخورداری از نعمتها و امکانات حیات استوار است.

سه هدف مددکاری اجتماعی عبارت است از: مراقبت و توجه، درمان، و تغییر.

همچنین پنج عنوان ذیل، ریشه مددکاری را شکل می دهد (مورالز، ۱۹۹۲).

۱- تعهد به اجتماع؛

۲- تمایل به افزایش عملکرد اجتماعی؛

- ۳- جهت یابی بی عمل؛
 ۴- درک گوناگونی انسانی؛
 ۵- تحرک جنبه عملی.

۴- تاریخچه مددکاری اجتماعی

تاریخ مددکاری با تاریخ مذهب، مسائل اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در ارتباط است. از نظر تاریخ مذهب، در همه جوامع اسناد بیشماری در رابطه با یاری و کمک‌رسانی به افراد جامعه وجود دارد؛ به ویژه آنکه زیربنای همه ادیان الهی بر توجه به فرد و بهزیستی او مبتنی است و چگونگی ارائه کمک تابع ضوابطی است؛ به عنوان مثال: در سال ۱۸۷۷ میلادی، فردی به نام ویلیام بوث^۱ با عنوان فعالیت مذهبی در لندن به فقرای مصیبت‌دیده که نیازمند غذا و پوشاک بودند، کمک می‌کرد و بعدها ساختار نظامی به آن داد و این سلسله کمکها را «ارتش نجات»^۲ نام نهاد. این فعالیت که زیربنای آن وابسته به کلیسا می‌باشد، بعد از لندن در سراسر اروپا، امریکای شمالی، افریقای جنوبی، استرالیا و نیوزلند نیز گسترش یافت. ارتش نجات که اعضایش لباس فرم نظامی می‌پوشند و سلسله مراتب نظامی دارند؛ از طریق فروشگاه‌های مختلف، لباس یا کتاب یا سایر کالاها را می‌فروشند تا کمکهای مالی برای نیازمندان فراهم کنند. ارتش نجات همچنین مجله‌ای به نام فریاد جنگ^۳ را به صورت هفتگی منتشر می‌نماید.

آمار ذیل، بخش بسیار کوچکی از فعالیتهای ارتش نجات است:

- سالانه به ۵۲۰/۰۰۰ مورد تقاضای کمک پاسخگو می‌باشد؛
- روزانه به ۱۳۰۰ نفر خدمات رفاهی ارائه می‌دهد؛
- هر شب ۲۲۵۰ نفر بی‌خانمان را سرپناه می‌دهد؛

- خط تلفن مشاوره ۲۴ ساعته در ۳۶۵ روز سال برای تماس در مواقع اضطراری کلیه افراد فعال است.

در استرالیا بعد از جنگ جهانی اول (از ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ میلادی که انگلیس و فرانسه و روسیه و امریکا؛ کشورهای آلمان، استرالیا، مجارستان، ترکیه و بلغارستان را شکست دادند) نیازهای زندگی افراد افزایش یافت و این موضوع در دوران بحران اقتصادی^۱ که وضعیت سراسر دنیا در بین سالهای ۱۹۲۰ تا ۱۹۳۰ میلادی با سقوط اقتصادی همراه بود، اوج گرفت.

در آلمان، کلیمیان مسبب بحران اقتصادی معرفی شدند؛ زیرا اعتقاد همگان بر این بود که آنان منابع مالی را برای کمک به کشورهای موردنظر خود به خارج فرستادند؛ لذا لیستی از کلیمیانی که باید اعدام شوند، تهیه شد. سپس جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵ میلادی) رخ داد که در این جنگ، انگلیس و فرانسه و روسیه و امریکا؛ کشورهای آلمان و ایتالیا و ژاپن را شکست دادند. بعد از بحران اقتصادی ۱۹۳۰ و جنگ جهانی دوم، مددکاری توسعه بیشتری یافت.

در استرالیا، در دهه ۱۹۶۰ میلادی تلاش برای از بین بردن فقر آغاز شد و بیشتر برنامه‌های رفاهی بعد از جنگ جهانی دوم به وجود آمد؛ یعنی بعد از ۱۹۴۵ میلادی.

۵- کشور استرالیا

استرالیا جزیره ای بزرگ بین اقیانوس هند و اقیانوس آرام جنوبی است و یکی از هفت خشکی بزرگ روی زمین می باشد. مساحت آن ۷/۷ میلیون کیلو متر مربع (هفت برابر مساحت ایران) و جمعیت آن در سال ۱۹۹۶ میلادی، ۱۸ میلیون نفر (برابر با تعداد دانش آموزان ایرانی) بود و از هفت ایالت تشکیل شده است:

- ۱- استرالیای غربی^۱ که مرکز آن شهر پرت^۲ است؛
- ۲- استرالیای جنوبی^۳ که مرکز آن شهر ادلاید^۴ است؛
- ۳- خطه شمال^۵ که مرکز آن شهر داروین^۶ است؛
- ۴- کوئینزلند^۷ که مرکز آن شهر بریزبن^۸ است؛
- ۵- نیوسالت ولز^۹ که مرکز آن شهر سیدنی^{۱۰} است؛
- ۶- ویکتوریا^{۱۱} که مرکز آن شهر ملبورن^{۱۲} است؛
- ۷- تاسمانیا^{۱۳} که مرکز آن شهر هدبارت^{۱۴} است.

نخستین مهاجران به استرالیا، انگلیسیها بودند که در سال ۱۷۸۸ میلادی به این سرزمین وارد شدند و اخیراً بیشترین مهاجران از جنوب اروپا و شرق آسیا به آنجا مهاجرت نموده‌اند. ساکنان اصلی استرالیا بین ۴۰ هزار تا ۶۵ هزار سال قبل در استرالیا ساکن بودند و جمعیت آنها بین ۷۰۰ هزار تا ۱/۵ میلیون نفر بود که انگلیسیها آنها را Aboriginahl می‌نامیدند. در سال ۱۹۱۱، یعنی ۱۲۳ سال بعد از ورود مهاجران انگلیسی، جمعیت آنها به ۹۳ هزار و ۳۰۰ نفر رسید؛ یعنی نه تنها رشد جمعیت نداشته‌اند، بلکه از جمعیت آنها کاسته شده بود؛ زیرا حدود ۰/۹ آنها توسط مهاجران سفید پوست کشته شدند و ۰/۱ بقیه که از دست مهاجران جان سالم به در برده بودند، کسانی بودند که دور از دسترس انگلیسیها در جنگلها به سر می‌بردند.

1- Western Australia

3- South Australia

5- Northern Territory

7- Queensland

9- New south wales

11- Victoria

13- Tasmania

2- Porth

4- Adeliade

6- Darwin

8- Brisbane

10- Sydney

12- Melbourn

14- Hobart

۶- تاریخچه فعالیت پلیس نظامی استرالیا

خلاصه ای از تاریخچه فعالیت پلیس نظامی استرالیا نشان می دهد که از سال ۱۹۱۴ تا سال ۲۰۰۰ میلادی، بیش از ۲۴۰ پلیس نظامی استرالیایی در مأموریتها جان باخته‌اند و به غیر از فعالیت در طی دو جنگ جهانی، پلیس استرالیا در مقابله با نیروهای اشغالگر انگلیس در ژاپن (۱۹۴۸ تا ۱۹۵۷ میلادی) از سربازان استرالیایی حمایت می کرد. همچنین پلیس نظامی، مأموریت‌های ذیل را به عهده داشته است:

سال ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۴ میلادی در جنگ با کشور کره؛

سال ۱۹۵۵ تا ۱۹۷۰ میلادی در جنگ با مالایا، سنگاپور و بورنئو؛

سال ۱۹۶۳ تا ۱۹۷۳ میلادی در جنگ با ویتنام؛

از سال ۱۹۷۳ در مأموریت‌های سازمان ملل؛

در سال ۲۰۰۰ میلادی در تی مور شرقی^۱ از مخالفان دولت اندونزی که خواهان استقلال تی مور شرقی بودند، حمایت کرد.

شایان توجه است که به غیر از مأموریت خارجی، پلیس نظامی خدمات داخلی خود را با همکاری مددکاران اجتماعی ارائه می دهد. مطالعات فرسنگی

مسئولیت اصلی مددکاران اجتماعی رسیدگی به مشکلات افراد، گروه ها و جامعه است. مددکاران برای همه افراد، صرف نظر از نژاد، رنگ، سن و جنس، به موقعیت مادی و عقاید مذهبی آنها احترام می گذارند.

مددکاران براساس دانش و مهارتهایی که مرتبط با مددکاری اجتماعی است، اقدام می کنند و مشکلات شخصی و خانوادگی آنها در فعالیت حرفه ای شان تأثیری نمی گذارد.

مددکاران اجتماعی به گروه های جمعیتی ذیل خدمت ارائه می کنند:

- ۱- کودکان: از تولد تا ۱۲ سال؛
- ۲- نوجوانان: از ۱۳ تا ۱۷ سال؛
- ۳- جوانان: از ۱۸ تا ۳۹ سال؛
- ۴- میانسالان: از ۴۰ تا ۶۴ سال؛
- ۵- سالمندان: از ۶۵ سال و به بالا؛

۷- برخی از وظایف مددکاران شاغل در مراکز نظامی عبارت است از:

- مشاوره با افراد، گروه ها و خانواده ها؛
- مشاوره تلفنی؛
- مشاوره تخصصی؛
- حمایت از جوانان؛
- حمایت از افراد کم توان؛
- مراقبت از سالمندان؛
- خدمات اضطراری؛
- تشکیل کلاس زبان انگلیسی برای مهاجران غیر انگلیسی زبان؛
- رسیدگی به مشکلات زندانیان؛
- کنترل بزهکاران و رسیدگی به وضعیت آنان؛
- ایجاد فرصتهای یکسان برای همه افراد؛
- جلوگیری از تبعیض برای فرد یا گروه یا طبقه خاص.

به غیر از خدماتی که پلیس با بهره گیری از نیروی مددکاران اجتماعی از طریق نهادهای مربوط ارائه می دهد، کلیه کارکنان نظامی و خانواده های آنها نیز از خدمات رفاهی و توانبخشی مددکاری اجتماعی بهره مند هستند؛ به عنوان مثال: تمام فرزندان کارکنان نظامی از خدمات رفاهی معین (تسهیلات آموزشی، تحصیلی و تسهیلات

ازدواج) برخوردارند و آن دسته از فرزندان کارکنان که کم توان می باشند، به منظور پیشگیری یا بهبود از خدمات توانبخشی برخوردار هستند.

منابع انگلیسی

Morales, A. and sheafor, B. (1992). Social work: A. Profession of many faces. Allyn and Bacon: Boston.
[http:// www. Salvos. Org. au](http://www.Salvos.Org.au)
[http:// www. Defence. Gov. au/indea. Html](http://www.Defence.Gov.au/indea.Html) Australian Army web site
National Association of social workers social work organizations

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ثرويشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگي
پرتال جامع علوم انسانی